

La caiguda de l'obra pública frena les excavacions arqueològiques sobre la Guerra Civil a l'Ebre

La tercera edició de la jornada dedicada a arqueologia i patrimoni del conflicte bèl·lic al territori analitzarà dissabte instruments per gestionar i valorar aquestes intervencions

El Poble Vell de Corbera d'Ebre, un dels espais de memòria de la batalla de l'Ebre. | Cedida

La caiguda del volum d'obra pública per la crisi econòmica ha suposat el retrocés del nombre d'intervencions arqueològiques al voltant de la Guerra Civil a les Terres de l'Ebre. Ho constaten els experts i el mateix Departament de Cultura que, al mateix temps, advoquen per fomentar les excavacions impulsades per ajuntaments i entitats amb l'objectiu de recuperar la memòria i valorar aquest patrimoni. La gestió d'aquests espais per fer efectiu el seu retorn a la societat serà, en aquesta línia, un dels eixos fonamentals de la III Jornada d'Arqueologia i Patrimoni de la Guerra Civil al front de l'Ebre que tindrà lloc aquest pròxim dissabte, 25 de novembre, a Tortosa. Amb, de moment, una seixantena d'inscrits, la jornada servirà també per exposar el resultat de les intervencions arqueològiques al territori durant els últims anys, en la línia de la primera edició.

Durant els anys de suposades vaques grasses el desplegament de projectes com el regadiu de la Terra Alta o la construcció de centrals eòliques van propiciar nombroses intervencions arqueològiques de caràcter preventiu -excavació de trinxeres o recollida de restes humanes- en una zona que va ser un dels escenaris bèl·lics principals del conflicte i on encara descansen les restes abandonades de moltes víctimes directes o de la repressió franquista posterior. La posterior crisi econòmica, amb el consegüent descens del volum d'obra pública, ha tingut un efecte directe sobre la continuïtat i quantitat d'intervencions d'aquest tipus. Així ho ha constatat l'arqueòleg del

Departament de Cultura a les Terres de l'Ebre, Joan Martínez. "El que resulta interessant és que, aquesta vegada, tenim un perfil que surt de la iniciativa local i de la iniciativa de recerca, de la universitat, que tant de bo puguin incrementar-se aquest tipus d'intervencions", ha subratllat Martínez.

En aquest context i amb aquesta mateixa voluntat s'inscriu la programació d'una ponència que abordarà la gestió dels espais patrimonials sobre el Pla Director del Poble Vell de Corbera d'Ebre, a càrrec de Joaquina Bobes, de l'empresa Altimetria SL. "En moltes ocasions, fora de l'àmbit universitari i la recerca, quan un ajuntament o una entitat, pública o privada, vol impulsar una intervenció arqueològica si no sap per què ho estan fent. Si no hi ha una finalitat al darrere, costa que financï aquest tipus d'activitats fora de la recerca. La gestió del patrimoni dona idees perquè recuperem el patrimoni, com el posem en valor i com el retornem a la societat forma part d'aquesta línia de treball. La intervenció no és perquè si, si no posar el patrimoni en valor", ha abundat el director tècnic del Consorci Memorial de la Batalla de l'Ebre (Comebe), David Tormo.

La Jornada, que s'obrirà amb una ponència de la doctora de la UB Queralt Solé sobre el paper de l'arqueologia en l'estudi de la Guerra Civil, repassarà, de fet, alguna d'estes iniciatives al territori. S'exposarà el cas de la intervenció arqueològica a un refugi de comandament de les Brigades Internacionals durant la Batalla de l'Ebre a la zona del Molí de Farriol, a Corbera d'Ebre, a càrrec de Mireia Romero i Xavier Fernández, del DidPatri de la UB. Una ponència també abordarà la intervenció a les trinxeres de la Cota 287, també a Corbera d'Ebre, a càrrec de Jordi Ramos i Laia Gallego, de l'empresa Àtics SL. Per últim, el complex de trinxeres del Barranc dels Fornets a Xerta, impulsat pel mateix consistori, a càrrec de Jordi Diloli i Jordi Vila, del Gresepia de la UB. La jornada es tancarà amb "L'arqueologia de la Guerra Civil com a mètode de participació Ciutadana", per José Albelda, del projecte Camins de la Memòria de l'Ajuntament de Vilavella (Castelló).

Enguany, de fet, la Jornada -que s'organitza cada dos anys- redirigeix novament la seva atenció cap a les excavacions que s'han efectuat durant els últims temps al territori després que en l'edició de 2015 se centrés, de forma més específica, en l'arqueologia forense, la intervenció en fosses comunes i la identificació de restes de les víctimes del conflicte. En aquella ocasió, alguns dels especialistes més importants de l'Estat van abordar diversos aspectes sobre aquesta matèria, des de la politització dels cossos, el valor probatori d'aquestes actuacions, la reconstrucció dels mètodes de terror i exterminació o la identificació de persones i les seves dificultats. Tots aquests continguts han estat aplegats en l'edició d'un llibre amb les actes de la segona jornada que es podrà adquirir el mateix dissabte o als centres d'interpretació del Comebe.